

καὶ τὴν ἄδειαν νὰ λέγῃς πράγματα δυσάρεστα πρὸς τοὺς φίλους σου. Ἐξ ἐναντίας, ὅσῳ στενωτέρα εἶναι ἡ σχέσις σου μὲ πρόσωπόν τι, τόσῳ μὲ πλειοτέραν δεξιότητα καὶ εὐγένειαν πρέπει νὰ φέρῃσαι.

Ὁ ἀπερίσκεπτος καὶ ἄκαρπος ζῆλος ὁμοιάζει ἄνθρωπον, ὅστις ἐξεγείρει ἄρρωστον κοιμώμενον, ἵνα ἐρωτήσῃ αὐτὸν πῶς ἔχει.

Ἡ ἐνδοξος καταγωγὴ εἶναι φορτίον βαρύτατον, τὸ ὁποῖον ὅστις δὲν τὸ φέρει μετὰ τιμῆς, ἀναγκάζεται νὰ τὸ σύρῃ μετ' αἰσχύνῃς. (Segur).

Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὡς ἡ δρόσος τῆς πρωΐας· μόνον ἐντὸς καθαροῦ δοχείου μένει καθαρά. (Bernardin de St Pierre).

Ἡ εὐφυΐα μορφοῦται ἐν τῇ ἐρημίᾳ, ἐν τῇ κοινωνίᾳ ὁ χαρακτήρ. (Goethe).

Τὸ πνεῦμα καὶ ἡ εὐφυΐα εἶνε συνώνυμα τῆς μωρίας ὁσάκις δὲν κυβερνῶνται ὑπὸ τοῦ ὀρθοῦ λόγου.

Ὁ ἔχων πνεῦμα δύναται πολλάκις νὰ ᾔνῃ ἀνόητος ἄνθρωπος, οὐδέποτε ὅμως ὁ ἔχων κρίσιν. (Larochefoucaud).

Ἡ εὐφυΐα πλάττει, ἡ κρίσις διακρινίζει. Ἡ κρίσις εἶνε ὁ ὀρθὸς λόγος τῆς εὐφυΐας, ἥτις ἄνευ ἐκείνης δὲν εἶναι ἡ περιβλεπτὸς τις παραφροσύνη. (Chateaubriand).

Ὑπάρχει παραφροσύνη νοῦς καὶ παραφροσύνη χαρακτῆρος.

Ἡ μὲν πρώτη θεραπεύεται, ἡ δευτέρα ὅμως εἶναι ἀνίατος.

Ἡ συκοφαντία εἶνε ὡς ὁ ἄνθραξ· ὅταν δὲν καίῃ ῥυπαίνεται.

Μετὰ τοὺς ἀδάμαντας, ἡ κρίσις εἶνε τὸ σπανιώτατον τῶν κειμηλίων. (La Bruyère).

## Φ. ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΪΔΟΥ

# Ο ΚΥΡ ΣΤΑΜΟΣ ΚΑΙ Ο ΚΥΡ ΛΑΜΠΡΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ

«Καταρρέομεν, καταρρέομεν, καταρρέομεν».

Καίτοι ἐκρίθη καὶ ἔτυχε τῆς προσηκούσης ὑπολήψεως· τὸ μικρὸν τοῦτο μελέτημα, ὅμως ἀληθῶς δὲν εἶναι παράκαιρον πλέον νὰ γραφῇ τι ἔτι περὶ αὐτοῦ, καθ' ὅτι παντὸς ἔργου ἀξίας ἀνομολογουμένης, ἡ ἀνάμνησις δὲν ὑπόκειται εἰς γηρασμόν, ἀλλὰ μᾶλλον ἐπαναγκαιότερον ἀποδοκίμει νὰ μελετᾶται συχνῶς, ἐπειδὴ τότε δὴ διακρίνονται καὶ αἱ κατὰ τὰς πρώτας ἐπισκοπήσεις αὐτοῦ διαλαθοῦσαι λεπτότητες. Εἶτα τὸ μικρὸν τοῦτο πλὴν πολὺ βαρύνον ἔργον ἔχει τὸ προτέρημα νὰ ᾔ τὸσῳ μᾶλλον ἐπίκαιρον πάντοτε, ὅσῳ ἀτυχῶς ἐπὶ μᾶλλον ὁσημέραι διαφθειρόμεθα. Καὶ σήμερον δέ, τὰ μὲν τούτου ἕνεκα ὁμιλοῦμεν περὶ αὐτοῦ, τὰ δὲ διότι αἰσθανόμεθα τὴν ἀνάγκην νὰ ρηξώμεν τὸν στόνον τῆς θλίψεως ἣν ἐνέπνευσαν ἡμῖν, αἱ ἀλγεῖναι ἀλήθειαι του.

Ὁ κύρ Στάμος καὶ ὁ κύρ Λάμπρος, εἰσὶν τινες εὐτελεῖς κοινοὶ δι' ἡμᾶς, ὅτινες ἀληθῶς «δὲν δυνάμεθα ἐπὶ τῶν ἰδίων ἡμῶν ἐκ καλᾶμης καὶ ἀχύρου ποδῶν ἐπὶ μίαν μόνην στιγμὴν μόνον νὰ στηριχθῶμεν», ἀλλ' ὅμως κατὰ τὸν συγγραφέα καὶ κατ' οὐσίαν «εἶνε ἀδαμάντινοι κρίκοι ἐκ τῆς μακρᾶς χρυσῆς ἀλύσειος τῶν ἀθλητῶν τοῦ κόσμου τούτου». Διότι ἀπλοῖ μὲν ἀλλὰ χρηστοὶ περιθάλπουσι παρ' αὐτοῖς τὴν ἀρετὴν καὶ σωφροσύνην, τὴν ἐντιμότητα καὶ εὐσέβειαν, αἵτινες παρέχουσιν εἰς τὸν βίον τὴν ἡρεμίαν τῆς ἡσυχάζουσης συνειδήσεως καὶ τὴν ἀγαλλίασιν τῆς αὐταρκειᾶς. Οὔτε ἡ σημερινὴ τῶν ἡθῶν ἐκκλυσίς, ἀλλ' οὔτε καὶ αἱ μωραὶ κουφότητες εὐρὸν ποτε θέσιν παρὰ τὴν ἐστίαν αὐτῶν, καὶ ἐκ τούτου αὐτοὶ μὲν εὐημεροῦσι, οἱ δὲ ἄλλοι διὰ τοῦ χρηστοῦ παραδείγματος τῶν φιλοτιμοῦνται εἰς μίμησιν, ἐν ᾧ σήμερον ἀντὶ ταύτης τῆς ὥραιας καὶ καθαρίου εἰκότος, ἡ ἡμετέρα κοινωνία προσφέρει εἰδεχθῇ θεάματα κατὰ πᾶν σημεῖον τῆς ἐνεργείας της. Οὔτε ἐν ταῖς ἐμπορικαῖς συναλλαγαῖς πίστις, οὔτε ἐν τοῖς ἡθεσι χρηστότης, οὔτε οἰκογενειακαὶ ἀρεταί, φιλία, εὐσέβεια, οὔτε οὐδὲν ἄλλο τῶν καλῶν ἐσκήνωσέ που παρ' ἡμῖν, ἀλλὰ περὶ ὅλα κατεπέσαμεν ἀπομακρυνθέντες τῶν προγονικῶν ἡθῶν, ἀπολακτίσαντες τὰς καταληφθείσας ἡμῖν πολυτίμους παρακαταθήκας αὐτῶν, πλὴν οὔτε καὶ ἀντικαταστήσαντες τινὰς τούτων, ἀφ' οὗ αἱ ἐμφανιζόμεναι σὺν τῷ χρόνῳ ἀνάγκαι τὸ ἀπαιτοῦσι, δι' ἐθίμων καὶ ἀρχῶν χρηστῶν καὶ ἐντίμων. Ἀ! πόση θλίψις καταπλυμμυρεῖ τὴν καρδίαν πρὸ αὐτῶν τῶν ἀλγεινοτάτων ἀτασθαλιῶν τῶν Ἑλλήνων, πόση μελαγχολία συσκιάζει τὴν ψυχὴν τοῦ ἐπισκοποῦντος τὸ κοινωνικὸν τοῦτο θέαμα· καὶ αὐτὰ δὲ τὰ ὕστατα καὶ εὐγενέστατα, ὁ πατριωτισμὸς καὶ τὸ φιλόπατρι ἐπνίγησαν. ἔξηφανίσθησαν. Ἀ! εἶνε φρικώδης ἡ θέσις μας· «Καταρρέομεν, καταρρέομεν, καταρρέομεν».

Ἰδοὺ ἡ βᾶσις τῆς κοινωνικῆς μελέτης τοῦ κ. Παρασκευαῖδου. Δύναται τις νὰ μὴ ἀλγήσῃ ἐπὶ τῇ τοσαύτῃ δυσμοιρίᾳ; Αἰσθανόμεθα ἐν τοῖς λόγοις τῶν ὀλίγων αὐτῶν σκέψων διαπνέοντα τὸν πόνον ὃν ἐγέννησεν ἡ προσφιλόσοφος μελέτη τῶν παρ' ἡμῖν. Πικρία, πικρὰ ἔτι εἰρωνεία πληροῖ τὴν καρδίαν τοῦ γραφόντος, δι' ἧς μαστίζει τὰ πρόσωπα ὅλων ὅχι ἐκ τῆς ἐλπίδος ν' ἀναστρέψῃ τὴν πορείαν αὐτῶν, ἀλλὰ, διότι δὲν δύναται πλέον νὰ συγκρατήσῃ τὴν σφιδάζουσαν καρδίαν του. Καὶ ὅμως, αὐτοὶ οἱ ἡμεροὶ λόγοι οἱ τόσῳ ἀταράχως ἀπὸ τῆς καρδιᾶς καὶ τοῦ στόματος ἐκβαίνοντες, εἶνε σταγόνες καυστικῆς οἰκτρῆς πίπτοντες ἐπὶ τῶν σηπομένων σαρκῶν μας, ἵνα θεραπεύσωσι τὴν γάγγραιναν αὐτῶν, ἔχουσιν ἄπειρον τὴν δύναμιν, διότι ἐξευτελίζουν πράγματα, ὧν τινων ἀληθῶς καταννοοῦμεν τὴν ἐξευτελιστικότητα καὶ ὧν θέλομεν ν' ἀπαλλαγῶμεν, ὅθεν καὶ διατελοῦμεν ἐν αἰσθηματί τινων εὐχαριστήσεως ἀκούοντες τὰς κατ' αὐτῶν καταφορὰς, πλὴν ὅμως ἀφ' ὧν δυσχεραίνομεν σπουδαιότατα νὰ ἐλευθερωθῶμεν. Ὀλίγαι μελεται οἷα ἡ προκειμένη θὰ ἐνέπνευε τὸ θάρρος καὶ τὴν δύναμιν νὰ τὰ ἐκρίζωσωμεν ἀφ' ἡμῶν· πλὴν καὶ πάλιν δυστυχέστατα

οἱ μὲν πολλοὶ περὶ ἄλλα διατρίβουσι βλαπτικὰ καὶ ὀλέθρια, οἱ δὲ τ' ἀγαθὰ ἐπιστάμενοι ἐφησυχάζουσι ἀπογοητευθέντες.

Διατελοῦμεν ὑπὸ τὴν θλίψιν τὴν ἐκ τούτων τῶν δυστυχίων, αἰσθανόμεθα τὴν ἀνάγκην ν' ἀποσπᾶσθαι ἐνταῦθα τὰς εὐγλώττους ταύτας γραμμάς, ὅπως ἴσως προτραπώσι τινες εἰς τὴν μελέτην τῶν ὀλίγων σελίδων τοῦ ἔργου τούτου καὶ ὠφεληθῶσι, ὅπερ ἔπρεπε ν' ἀποβῇ ἐγκόλπιον παντός Ἑλλήνος, ἐκάστη δὲ παράγραφος οὕτινος περικλείει ἀνὰ ἓν θέμα δεόμενα ἰδίας ἀναπτύξεως.

Οὕτω, φίλοι, δὲν πρέπει νὰ θαμβοῖ ἡμᾶς τῶν ὀλίγων ἡ ἀρετὴ ὅσον ἡ ἀρετὴ τῶν πολλῶν, ἐξ ὧν μόνον ἄρουνται τὴν ρώμην καὶ τὸ κράτος αὐτῶν αἱ ἔξοδοι τῆς Πολιτείας κορυφαί. Ἀπαράλλακτα καὶ ἐν μέσῳ τῶν κοιμητηρίων πολλοὺς βλέπομεν τύμβους λαμποκοποῦντας ἐν ἀφθονίᾳ λευκῶν μαρμάρων καὶ χρυσῶν ἐπιγραμμάτων, ἀλλ' ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ κοιμητηρίου, παρ' αὐτὸν ἴσως τῆς ἀνθρωπίνης κοιφότητος τὸν τύμβον, κεῖνται ὑπὸ τὴν χλοερὰν ἡμῶν μητέρα καὶ τροφὸν οἱ σιωπῶντες στρατιῶται καὶ μάρτυρες τοῦ ἀληθοῦς καὶ τοῦ δικαίου. Τῶν μωρῶν περιέργων οἱ πόδες καταπατοῦσι τὰ πτωχὰ τῶν ἀνθύλλια καὶ τὴν ταπεινὴν τῶν χλόην ἵνα μὲ ἀπληστον ὄμμα ἴδωσι καὶ θαυμάσωσι τὸ μαρμαροστεφές ὕψος τοῦ στεφανοστολίστου τύμβου τοῦ μεγάλου τῶν πολιτῶν ἡγέτου, ἐνίοτε δὲ καὶ τοῦ μεγαλοπρεποῦς τύμβου τοῦ καταλιπόντος ὄλβον βαθὺν τοῖς κληρονόμοις, ἵνα οὗτοι καὶ τὸν θάνατον τιμῇσιν καὶ μὲ πένθος πυκνὸν τὴν κεφαλὴν αὐτῶν καλύψωσιν.»

## ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΠΕΡΙΕΡΓΑ

### 3. Σιδηροδρόμοι.

Ἡ Εὐρώπη ἔνεκα τῆς μεγάλης ἀναπτύξεως τῶν παραλιῶν καὶ μεγάλου ἀριθμοῦ τῶν λιμένων, εὐρίσκεται εἰς τὴν μείζονα ἀνάγκην τῶν ἄλλων ἡπείρων πρὸς κατασκευὴν σιδηροδρόμων. Τὸ νῦν σύμπλεγμα ἔχει τὰς ἐξῆς γραμμάς:

- α'. Πετροπόλεως — Βερολίνου — Βρυξελλῶν — Παρισίων — Μαδρίτης — Λισαβώνας.  
β'. Λονδίνου — Παρισίων — Βρενδισίου (ὅθεν εἰς Ἰνδίας).  
γ'. Παρισίων  
Λονδίνου } Βιέννης { Κωνσταντινουπόλεως  
Βερολίνου } Θεσσαλονίκης

Μετά τινα δ' ἔτη βεβαίως ὁ Πειραιεὺς θὰ καταστῇ τὸ νότιον τέρμα τῆς τελευταίας ἀκτινοειδοῦς διακλαδώσεως.

Αἱ πρώτισται σύραγγές εἰσιν ἡ τοῦ Ἀγίου Γυθάρδου ἐν Ἑλβετίᾳ 14,912 μτρ. μήκους καὶ ἡ τοῦ Mont-leuis ἐν τοῖς ὄρεσις Ἑλβετίας καὶ Ἰταλίας 13,052 μτρ.

Ἐκ τῶν τῷ 1888 ὑπὸ κατασκευῆς καθ' ὅλον τὸν κόσμον σιδηροδρόμων 515,000 χιλ. τὰ 205,000 ἀνήκουσι τῇ Εὐ-

ρώπῃ καὶ 225,000 ταῖς Ἠνωμέναις πολιτείαις τῆς Ἀμερικής.

### 4. Τὰ οἰκονομικὰ τῶν Ἠνωμένων πολιτειῶν.

Ἔσοδα (1887—88) 371,403,278 δολ. = 1,857,016,390 φρ.

Ἐξοδα » 315,835,428 δολ. = 1,179,117,140 φρ.

Ἀπεσβέσθησαν ἐκ τοῦ δημοσίου χρέους

47,903,248 δολ. = 239,516,240 φρ.

Τὸ δὲ δημόσιον χρέος ὅπερ τῇ 31 Αὐγούστου 1865 ἀνῆρχετο ἐκ 2,756,431,271 δολ. ἡλαττώθη μέχρι τῆς 1 Νοεμβρίου 1888 εἰς 1,137,290,036 δολ. δηλαδή κατὰ 8 δισεκατομμύρια ἐντὸς 23 ἐτῶν. Ὑπολογίζουσι δὲ ὅτι μετὰ δέκα ἔτη ἔσται τελείως ἀπεσβεσμένον.

Ἡ περιουσία τῶν Ἠνωμένων πολιτειῶν ὑπολογίζεται εἰς 275 δισεκατομμύρια, ἐναντι 225 τῆς Μεγάλης Βρετανίας καὶ εἰς 200 τῆς Γαλλίας. Κατὰ τὸ 1850 ἡ περιουσία τῶν Ἠνωμένων πολιτειῶν ἦτο μόνον 42 δισεκατομμύρια, ἐν ᾧ τῆς Μ. Βρετανίας 112 1/2 δισεκ. Ἐκ τούτου συμπεραίνεται ὅτι αἱ Ἠνωμέναις πολιτεῖαι εἰσι τὸ πλουσιώτερον καὶ εὐτυχέστερον κράτος τοῦ κόσμου. Πῶς δὲ ἀπέβη τοιοῦτον δύναται τις νὰ εἰκάσῃ ἐκ τοῦ ἐπομένου πίνακος.

Στρατὸς ἐν εἰρήνῃ 27,489, ἐν πολέμῳ 7,920,764. Στόλος: πλοῖα 91 ὧν 12 καταδρομικά, μετὰ 490 πυροβόλων, προϋπολογισμὸς ἀμφοτέρων 44,000,000 δολ. = 270,000,000 φρ. ἦτοι 4,37 φρ. δι' ἕκαστον κάτοικον· ἐν ᾧ ἐν Εὐρώπῃ αὐτὴ ἡ μικρὰ Δανία διατηρεῖ ἐν εἰρήνῃ 36000 στρατοῦ, αἱ δὲ πολεμικαὶ παρασκευαὶ μόνης τῆς Γαλλίας εἶνε πενταπλάσιαι, διότι ἀντιστοιχοῦσιν ἐξ αὐτῶν 24,90 φρ. κατ' ἄτομον. Ἀναμφιβόλως ἡ εἰρήνη, ἥτις ἐπάγεται τὴν ἐργασίαν προήγαγε τὸ κράτος.

### Αἱ πυραμίδες καὶ τὸ Σινικὸν τεῖχος.

Τὰ μέγιστα μνημεῖα τοῦ κόσμου καὶ τῶν αἰώνων εἰσὶν αἱ Αἰγυπτιακαὶ πυραμίδες καὶ τὸ Σινικὸν τεῖχος. Ὑπολογίζεται λοιπὸν ὅτι αἱ τρεῖς μέγισται, ἡ γνωστὴ τοῦ Χέοπος καὶ τοῦ Χεφρώνος καὶ τῆς ἄλλης, ἔχουσα ὕλην 4,693,000 κυβικῶν μέτρων λίθου· διὰ ταύτης δὲ ἡδύνατο νὰ κατασκευασθῇ τεῖχος 9 ποδῶν ὕψους καὶ 1 πλάτους διατέμνον τὴν Ἀφρικὴν ἀπὸ τῆς Ἀλεξανδρείας μέχρι τοῦ κόλπου τῆς Γουϊνέας.

Ἀλλὰ θαυμασιώτερον ὑπελογίσθη περὶ τοῦ Σινικοῦ τεύχους, ὅτι ἐκ τῆς ὕλης τοῦ ἡδύνατο νὰ κατασκευασθῇ τεῖχος 6 ποδῶν ὕψους καὶ 2 ποδῶν πλάτους, περιβάλλον δις τὴν γῆν.

Καὶ ὅμως μεθ' ὅλα ταῦτα τὰ τεράστια, ὁ μικρὸς Παρθενώνας, ὀλίγων τετραγωνικῶν μέτρων ἔκτασιν κατέχων συγκεντροῖ ὅλον τοῦ κόσμου τὰ βλέμματα.

### Νῆσοι.

Αἱ μεγαλύτεραι νῆσοι τοῦ κόσμου εἰσὶν αἱ:

Νέα Γουϊνέα 785,362 τετρ. χιλ.